

ELEUTHERIUS,

Apostel van Doornik
(+ 531)

Leven
&
Geschriften

Gozalov Books
Den Haag

© Gozalov Books, Den Haag, 2010
& het Orthodox Klooster Moeder Gods, Troosteres
der Bedroefden, Pervijze.
Verluchting: Protodiaken Pol Hommes

ISBN: 9789079889167

Aartsbisdom van Brussel
Russisch Orthodoxe Kerk
Patriarchaat Moskou

Moge God deze uitgave zegenen en alle lezers de bescherming schenken van onze Vader onder de Heiligen, Eleutherius, Bisschop van Doornik.

Simon

Aartsbisschop van Brussel en België

Gedaan op het Feest
van de Heilige Godelieve van Gistel

6 juli 2010.

H.
E
LEC
TIO

V.
DO
OR
NI
K

De Prima Vita van deze bisschop heeft Henschenius vanuit een handschrift in eigen bezit en één uit Doornik, en voegt er enige passages aan toe die in andere handschriften stonden. Henschenius' exemplaar is afkomstig uit de benedictijnenabdij van Vaucelles en werd aangevuld vanuit een Doorniks manuscript.

VITA PRIMA

*van een anoniem auteur (eind 9de eeuw)
uit de MSS. Antverpiensi et Tornacensi,
aangevuld uit andere MSS.*

HOOFDSTUK I: GESLACHT VAN DE HEILIGE ELEUTHERIUS, ZIJN OPVOEDING, BALLINGSCHAP EN EPISCOPAAT.

TIJDENS HET BEWIND van de keizers Diocletiaan en Maximiaan rees er over heel de aarde een bijzonder heftige vervolging op tegen de Christenen. In die tijd verliet de eerbiedwaardige Piatius samen met gelijkgezinden de stad Rome en ging naar Gallië om er te prediken en hij vestigde zich te Doornik. Hoeveel hij tot stand wist te brengen, is uw broederlijkheid niet onbekend, want aan allen verkondigde hij Christus' macht door het zaad van het woord Gods uit te strooien en aan de heidenen de toonbeelden van de mysteriën te openbaren. Wat kunnen wij daar nog aan toevoegen? Velen kwamen door hem tot het geloof, velen werden door hem gedoopt, en velen werden, samen met diezelfde martelaar, om Christus' Naam ter dood gebracht. Onder hen bevond zich Serenus, die samen met zijn echtgenote tot het geloof kwam. Hij verzaakte aan zijn afgoden om het ware geloof van de Christenen te belijden. Naar wereldse maatstaven was hij rijk, telg van een belangrijk geslacht en

belangrijk door zijn invloedrijke verwanten. Hij lenigde de nood van de armen en troostte de ellendigen. Zijn vrouw heette Blanda. Op rijpere leeftijd hebben zij een enige zoon voortgebracht, die zij Eleutherius noemden en in het bad der wedergeboorte werd hij gedoopt in Jezus' naam¹.

Hij was een goedaardige jongen, die brandde van liefde tot Christus en van kindsbeen af bestudeerde hij de gewijde geschriften en legde zich toe op Gods eredienst. Hij had een bescheiden voorkomen, was eerbaar van zeden, knap om te zien en onderlegd in alle kennis. Op Gods ingeving gaf Medardus² hem eens een schouderklopje en zei daarbij met een kwinkslag: "Broeder Eleutherius, ik zeg u: Gij zult nog eens bisschop van deze stad worden." Wat later ook effectief gebeurde. De Waarheid zegt immers: "Waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn naam, daar ben Ik in hun midden" (Mt. 18, 20). En ook de Apostel getuigt: "Wij weten nu, dat [God] alle dingen doet medewerken ten goede voor Gods heiligen, die volgens Zijn voornemen geroepen zijn." (Rom. 8, 28).

Na de marteldood van de zalige Piatas, deed de tribuun van de Scheldestreek de oudsten van het volk vergaderen. En zoals de massa heidenen overeenkwam, verordende hij dat allen, die de christelijke godsdienst bevorderden, van adel of niet, uit de stad verbannen werden, en er werd tevens beslag gelegd op al hun goederen.

Nadat alle Christenen buiten de muren waren verdreven, bouwden zij een basiliek ter ere van Petros, de Vorst der Apostelen, op de plaats die nu Blandain genoemd wordt.

Maar een heidens meisje, de dochter van de tribuun van de Scheldestreek, was in het geheim verliefd op de zalige Eleutherius. Zij werd heftig gekweld door de demon en was niet

bij machte de ondraaglijke gevoelens van liefde uit haar hart te bannen.

Ook Serenus met zijn vrouw Blanda en hun enige zoon Eleutherios waren, samen met de andere Christenen, uit de stad gejaagd en zowel van hun bezit als van hun waardigheid beroofd, maar omwille van zijn hoge adel en vroegere vooraanstaande positie waren vele heidenen hem gevolgd. Aldus verdienden zij in het goddelijk doopbad gereinigd te worden, want zij waren doordrongen van het ware geloof.

Na de wijding van de basiliek verkozen de Christenen Theodorus tot hun bisschop, doch na enige dagen kwam hij om, getroffen door de pijl van God. De Christenen, die de heiligheid van Eleutherius opmerkten, zonden hem naar Rome en nadat hij met de aanbeveling van de paus was teruggekeerd, werd hij bisschop gewijd³. Hij schitterde door zulke weldadige wonderen, dat het allen duidelijk werd dat hij een ware bisschop van Christus was en naar waarheid de verdediger van het Christengeloof.

HOOFDSTUK II:
EEN DODE WORDT
DOOR DE HEILIGE ELEUTHERIUS OPGEWEKT.
DE BEKERING VAN DOORNIK.

DE HEIDENSE DOCHTER van de tribuun van de Scheldestreek vernam dat de zalige Eleutherius tot zo'n grote waardigheid verheven was en zij meende dat hij nu wel trots en ijdel zou zijn. Zonder veel nadenken ging zij naar hem toe en trof hem aan in gebed. De man Gods begreep door de Heilige Geest dat zij door een demon gekweld werd. Ze vloog op hem af en trok hem het bovenkleed van het lichaam; ze gaf duidelijk te kennen dat zij verliefd op hem was en smeekte hem met aandrang toch medelijden met haar te hebben.

Bij het horen van deze woorden sprak de ontstelde Eleutherius: "Gij hebt gehoord dat de satan Christus de Heer verzocht. Maar Hij, die geenszins verzocht kan worden, heeft geantwoord: "Achter mij, satan, gij zult de Heer, uw God niet verzoeken" (Mt. 4: 7). Naar Zijn voorbeeld beveel ik u daarom: in de naam van de Heilige en Ondeelbare Drie-Eenheid ga weg van mij en waag het niet ooit terug te komen." Hij liet zijn bovenkleed achter, beëindigde zijn gebed en stond vol schaamte op. Als een waanzinnige bedekte zij zich met zijn bovenkleed, maar terstond blies zij de laatste adem uit. De man Gods, die van haar dood niets af wist, gaf opdracht zijn ezel reisvaardig te maken, en vertrok naar een plaats, op ongeveer twee mijl afstand. De overleden dochter van de tribuun werd naar heidense gewoonte op het Marsveld begraven.

Enige tijde later keerde de zalige Eleutherius terug en zijn

medelijden met de beproeving van deze dode was groter dan zijn eigen schaamtegevoel. Hij liet de rouwende vader van het meisje bij zich komen en beloofde haar terug tot leven te brengen, indien de man met al zijn verwanten het geloof in Christus zou omhelzen. De vader was gelukkig en beloofde alles na te komen.

Eerst voltrok de zalige Eleutherius de plechtige dienst van de liturgie, ging daarna, vergezeld van heel de geestelijkheid en gewapend met de hemelse wapenrusting, naar het graf. Met zijn staf sloeg hij op de grafheuvel en door de Heilige Geest wist hij ogenblikkelijk dat de tribuun niet geloofde. O wonder! Op hetzelfde ogenblik begon de aarde te beven en allen slopen angstig naar huis terug. Heel de nacht bracht Eleutherius door, in gebed volhardend en onophoudelijk de psalmen van David zingend.

's Morgens vroeg keerde hij met de Christenen naar het graf terug, maar de aarde beefde wederom, zodat hij het hardnekkig ongeloof van de tribuun opmerkte. In paniek sloegen allen op de vlucht.

De derde dag keerde de tribuun zelf terug, hij wierp zich voor de voeten van Eleutherius en bekende zijn schuld. De man Gods keerde daarom naar het graf terug, want nu was hij verzekerd van de bekering van de tribuun. Hij beval de omstanders, de grafsteen met vereende krachten weg te schuiven. Vervolgens richtte hij zich tot driemaal toe tot het meisje, zeggend: "Uit slijk zijt gij geformeerd, tot stof zijt gij teruggekeerd. Sta op en keer terug tot uw vorige staat." En zoals Petros, de vorst der Apostelen, eens de dode Tabitha opwekte, zo vatte Eleutherius haar bij de hand en zij stond op in Jezus' naam. Daarna legde hij haar een zesdaagse vasten op

om haar de zevende dag te kunnen dopen. Blanda, de moeder van de bisschop, heeft haar uit de doopvont geheven. Zo is zij van heiden Christin geworden en zij kreeg de naam van de moeder van de bisschop. Vandaar dat de plaats 'Blandinium' (Blandain) haar naam draagt.

De tribuun was evenwel nog steeds niet echt tot het geloof gekomen. Toornig sleepte hij zijn dochter mee en dreigde haar te onterven, zo zij zich niet naar zijn raad wilde schikken. Wat te doen? Zij verzaakte dus aan de rijkdom en het bezit van haar vader, terwijl zij dag en nacht in het geheim en nederig van geest tot Christus haar smeekgebed richtte.

Maar nu brak er een dodelijke pest uit onder de heidenen, die men in wijken en langs de straten dood zag liggen. En toch waren er geen zweren van dodelijke besmetting te bespeuren. De heidenen wisten zich de dood nabij, maar de zalige Eleutherius bleef rustig, zodat zij bevreesd overlegden wat zij met hem moesten aanvangen. Tijdens het overleg besloten zij om, nog voor de nacht aanbrak, naar Blandain te trekken. Zij wilden de zalige Eleutherius gevangen nemen om hem geboeid voor te leiden bij de tribuun Censorinus Caesar. Zo gezegd, zo gedaan. Bij het vallen van de avond trokken zij, met knuppels en lansen gewapend, naar Blandain en grepen de herder van het Christenvolk, terwijl hij aan het bidden was, en brachten hem geboeid naar Censorinus Caesar. Deze beval hem drievoudig te geselen met de roede en daarna in de kerker te werpen. In diezelfde nacht kwam er een engel van de Heer, die de poorten van de gevangenis opende en Eleutherius op de weg naar Blandain plaatste. God dankend, ging de heilige naar huis terug.

Dagelijks vierde de zalige Eleutherius de Goddelijke Liturgie op, waarbij hij God dringend smeekte de tribuun uit het bijgeloof der afgoden te roepen en hem in het heilig geloof te

bevestigen. Opnieuw kwam er een engel van de Heer bij hem en de heilige ontving uit zijn handen een brood, terwijl de Godsgezant zei: "Zie, Eleutherius, uw gebed is verhoord. Hij zal neerknielen voor uw voeten en gij zult hem in het geloof onderrichten en dopen." Na deze woorden verdween de engel, opvarend naar de plaats, vanwaar hij was afgedaald.

Gods onoverwinnelijke, zalige hogepriester drong nu bij de goddelijke genade aan, de stad uit het bijgeloof aan de afgoden terug te roepen.

Andermaal sloeg de pest toe onder de heidenen, zo fel dat zij hun huizen verlieten en zich verborgen. Zij wisten niet meer wat te doen! Zij raadpleegden hun afgodsbeelden, doch deze weigerden hun vereerders zelfs maar te antwoorden.

Na verloop van tijd besloten zij de tribuun te doden, zo hij niet wilde instemmen met wat de zalige Eleutherius vroeg. Onder dwang kwam hij zijn paleis uit en ging met al zijn verwanten naar de zalige Eleutherius. Hij wierp zich voor zijn voeten neer en vroeg hem onder tranen hem catechumeen te maken. De zalige Hogepriester verheugde zich bij dit verzoek en vroeg het volk zeven dagen te vasten. De achtste dag verliet de tribuun de stad Doornik, in zak en as gekleed, in het gezelschap van al zijn verwanten en alle heidenen, zowel de machtigen als de armen. Samen met het volk smeekte hij om Christen te worden. De zalige Eleutherius heeft en alle heidenen het katholieke geloof in detail uitgelegd en hen gedoopt.

Onder groot gejuich van een talrijke menigte Christenen werd hij de stad binnengeleid en allen die tot het geloof gekomen waren, hebben de dag van hun doop, de vijfde Kalenden van oktober, als een plechtige feestdag ingesteld.

De zalige Eleutherius, die schitterde door deugden, werd door allen bemind en zozeer geacht, dat zij hem voor een engel hielden en hem erkenden als beschermer van heel de stad Doornik. In diezelfde tijd werd ook een blinde bij hem gebracht, die het gezicht her kreeg, in Christus geloofde en ware vrucht van boete voortbracht.

HOOFDSTUK III: DE DOOD VAN DE HEILIGE ELEUTHERIUS, VAN ZIJN VERWANTEN EN VAN BLANDA.

VAN ABRAHAM WORDT GEZEGD dat hij op hoge ouderdom stierf, en ook Serenus, de vader van de man Gods, ging vol van dagen naar de Heer over, evenals zijn echtgenote Blanda. De heilige Eleutherius begroef hen met diepe eerbied voor de poort van de Sint-Pieterkerk te Blandain. Zijn vader werd te ruste gelegd voor de ingang van de kerk, maar zijn moeder werd verder op het kerkhof begraven, op de vijfde Idus van januari.

De dochter van de tribuun heeft volhard in haar heilige levenswandel en na de goede loop te hebben voleindigd, is zij naar de hemel overgegaan. Zij werd de dag voor de Idus van juni begraven vóór het altaar van de Vorst der Apostelen. Boven het graf van de maagd werd een opschrift aangebracht dat luidt: "Hier ligt de maagd Blanda, de dochter van de tribuun, door haar vader begraven; aan haar ontleent Blandinum haar naam." Later braken ellendige rovers de relieken open van de heilige Eleutherius, roofden de schat en verwijderden het opschrift van de maagd, zodat niemand haar als heilige zou eren. Bovendien hebben zij de schrijn van deze